PROPERTY OF ACKU

اراده

د افغان نشراتي مرکز پښتلس ورځنی تحلیلي خپرونه

سال اول، شماره، سوم، شنبه ۲۵ قوس ۱۳۷۹هـ. ش، ۲۰ رمضان المبارک ۱۴۲۱، ۱۶ دسمبر ۲۰۰۰م قیمت یك شماره ۳ روپیه

فرمان الهی

بخـوان و پـروردگـار تـو بـزرگـوارتـر است ○ آنکه علم آموخت بوسیله قلم ○.

العلق آیات (۳-۴)

حدیث نبوی

آمـوختن عـلـم بـر هـر مـرد و زن مسلمان فرض است.

(رواه مسلم و بخاری)

جنبه های خوب و بد سیاست

نویسنده: دشتی

تیغ دو دم یا سکه، دو روی و دو پشت

سیاست کلمه ایست که هر یك از ما آنرا در مباحث جدی و هزلی روزمره، خود خواه ناخواه ده ها مرتبه به معانی گوناگون بکار می بریم و یا آنرا از زبان دیگران می شنویم.

لذا خواستیم امروز درمورد این تیغ دو دَم و یا سکه، دو روی و دو پشت صحبت مجملی داشته باشیم و در موارد چگونگی اسرار مگوی آن، جنبه ها و ابعاد متعدد آن، مطالبی تقدیم داریم و در عین زمان بر نظریات مختلفی از بزرگان، برای استشهاد، تکیه کنیم.

اگر به کتب لغت و دکشنری مراجعه کنیم. سیاست را چنین معنی می کنند:

«اصلاح امور خلق و اداره کردن کارهای مملکت و مراقبت امور داخلی و خارجی کشور، رعیت داری، مردم داری و پالتکس.»

البته خواننده، گرامی به خوبی می دانند که تحکم و فرمانروائی بر کشوری و ابنای آن مبنی بر تشدد عمل چیزی و اداره و حکومت مبنی به رضا و رغبت مردم و مبنی بر عدم تشدد، چیزی دیگریست، چنانچه بین امنیت و مصؤنیت فرقی موجود است.

لغتنامه ها در مورد سیاست منحیث عموم حاکی از آن است که:

«فاعل و عامل سیاست را سیاس، سیاستمدار و دپلومات خوانند، که عبارتند از کسانیکه در کارهای سیاسی و امور مملکت داری، بصیر و دانا و کار آزموده و (بقیه ص۲)

پوهاند اصغرخان داعی اجل را لبیک گفت

مرحوم پوهاند اصغر خان

نشرات افغان- با تأسف اطلاع یافتیم پوهاند اصغرخان یکی از شخصیت های سیاسی، علمی، اجتماعی و وطندوست در شهر کابل به تاریخ ۲۳ قوس سال جاری مطابق ۱۳ دسمبر جهان فانی را وداع نمود.

شاد روان پوهاند اصغرخان یکی از پیشتازان وحدت ملی، صلح، دیموکراسی و حقوق بشر افغانستان بود که در طول بیست دو سال جهاد و جنگ در راه مصالحه، ملی و اسلامی فعالیت های همه جانبه نموده است. تا آخرین رمق (بقیه ص ٦)

د تاریخ ارزښت: حبیب الله رفیع

د پرون سم پېژندل د نن سمه لاره ټاکي

تاریخ د تیرو یاد دی، د پرون یا د دی، د بشر د تجربو مجموعه ده، د نړۍ ژوند لیک دی او په لنډو ټکو کښې له ټولو تېرونه خبرېدل دي. لکه څنګه چې د یو انسان ژوند لیک مور ته هغه له ماشومتوب نه بیا تر ځوانۍ، کارونو او فعالیتونو او ورپسې د ژوند تر پایه را پیژني، تاریخ هم بشریت له ځاړپوځونه بیا د ودې په بیلا بیلو پړاوونو کښې را ښیي، د تمدن بون را په ګوته کوي، د ملتونو د تشکل او تشخص بهیر را ښیي او د تېرو تجربو (پاتې ٥ مخ)

د داکتر عبدالوکیل خان مړینه:

د هېواد یوه بله ستره ملي او علمي ضایعه

مرحوم داکتر عبدالوکیل خان

د افغانستان د کرنې پخواني وزیر داکتر عبدالوکیل خان په ورمه ورځ وفات او جنازه ئې د میدان وردک ولایت د نرخ ولسوالي د عمرخیلو په کلي په خپله پلارنۍ (پاتې ٦ مخ)

جسد مومیائی شده

غ. غازی

یقین است که اکثر خوانندگان ارجمند ما، از پیدا شدن یك جسد مومیائی شده در کویته و انتقال آن توسط حکومت ایالتی سند به کراچی و... آن خبر هستند.

خصوصیات این جسد، مجملاً قرار ذیل است:

- این جسد، جسد یك شاه دخت و به اصلاح ما جسد یك «شهزادگی» است.

- عجالتاً قدامت آنرا (۲٦۰۰) سال، حدس زده و تعیین کرده اند.

- گفته شده است که این شهزادگی، هخامنشی یا مصری یاایرانی خواهد بود. چنانچه می دانیم هخامنشیان بین سالهای (٥٤٥- ۳۳۳) قبل از میلاد در فارس یا پارس بعد از انقراض دولت «ماد» بوجود آمد. نام ایران البته اخیراً بالای حصه ای از پارس قدیم و خراسان قدیم گذاشته شد، چه مؤرخین اروپائی خاصتاً انگلیس ها در آثار خود، در قرن (۱۹) هم این خطه را بنام پرشیا Pershiea یاد کرده اند.

- طبق اخبار، اخیراً برادران ایرانی ما رسماً درخواست کرده اند تا به هیأت باستان شناسی ایشان اجازه داده شود، ازین جسد بازدید کنند و بعد از علم آوری تخصصی درباره، اصلیت آن اظهار نظر کنند.

- شاغلی ملا (بقیه ص ٥)

یک انتقاد گله آمیز، یا
یک گله، انتقاد آمیز
یک تشکر
یک تذکر
یک پیشنهاد مکرر و
یک حکایت عبرت انگیز، یا
یک پیشگوئی ای که تحقق پذیرفت

سرمقاله

بنام خداوند بخشاینده و مهربان

فارمول ۶+۲ و ابعاد گسترده، آن
آیا در این فارمول، تغییری رو خواهد داد یا نه؟

از بس در مورد این فارمول خواندیم و شنیدیم اما ثمری از آن نه چیده و دهنی شرین نکردیم، یقین است که از نزدیك با آن معرفت داریم.

به روایتی مفکوره، این فارمول، اولاً نزدیکی دو مملکت آسیا ی مرکزی که بنابر ملحوظات خاص اقتصادی طرفدار صلح در افغانستان بودند رویرو هستند، به میان امد، تا آنکه شاغلی ابراهیمی در یکی از سفر های خود به افغانستان و منطقه که چندان موفق هم نبود، به آن برخورد و آنرا در جیب گذاشت و راهی مقر سازمان م.م شد اما غافل از ینکه رنگ سیاه سیاست و رنگریزان ماهر آن، می توانند، در طرفة العین هر چیز را با چیره دستی به رنگ سیاه یا رنگهای مرغوب خود در آورند.

خلاصه آنکه، این فارمول به زودی مورد قبول قرار گرفت و برای بار اول در حاشیه جلسه، عمومی اسامبله، م.م مورد بحث قرار گرفت و در رأس آجنده، مغشوش م.م در ارتباط به صلح و ایجاد آشفتگی ملی در افغانستان، جای داده شد.

اینجانب در همان آوان مقاله ای تحت عنوان (فارمول ٦+۲ یا ٦+۲+۳ و... قابل توجه هیأت خاص م.م برای افغانستان در شماره، «۱۲» سال دوم روزنامه، وزین سهار در پشاور، نشر کردم و بعداً یکی دو مقاله، دیگر، در شماره های ۱۲۸ و شماره، ۲۰٦ همان سال یعنی ۱۳۷۷ شمسی/ ۱۹۹۸ عیسوی به چاپ رساندم همچنان قبلاً در جلسات خصوصی (بقیه ص۲)

ګوانښونه او بندیزونه

افغانـان د خپل هیواد شهزادګـان که د پردیو ملنګان

عبداللطیف منتبار (ص ٤)

نام سنگرهای «نفاق» بر سنگرهای «جهاد»

محمد معروف فروغگر (ص ٤)

په دی ګڼه کې:

روژه دطاعتونو او عبادتونو ۳ مخ
مسوولهای کهن و حال ص۳
د خاوری دشمنان ۳ مخ
اراده او لوستونکی ص٦
در بخش انگلیسی ص ۷
لویه جرگه و بحران افغانستان

چې انسانی رڼا پیدا شي په مغزو کې د چا هغه کوښښ کړی په عالم کې انسانان جوړوی

د تأسیس کال: ۱۳۷۹ هـ ش

اراده

پنځلس ورځنی آزاده تحلیلی خپرونه

د امتیاز خاوند: افغان نشراتی مرکز

مؤسس: سید داؤد

مسوول مدیر: عتیق الله پژواک

د کتونکی ډلی په مرسته

پوست بکس: ۹۰۹ یونیورستی ټاون پیښور

تیلفون: ۴۱۶۹۱، فکس: ۸۴۱۷۸۵

E-mail: daud@amrc.pwr.sdnpk-undporg.

ددی ګڼی تبصره

بهرنی بندیزونه او بهرنی هدفونه

په دی ورځو کی دا دی یو ځل بیا د افغانستان مسأله د ملګرو ملتونو د امنیت شورا، د هند، روس او د امریکا د متحده ایالتونو ترمنځ اړول راړول کیږی. خبرونه څرګندوی چی دغه یاد شوی څواکونه په دی سره یوه خوله شوی چی د طالبانو پر حکومت دی د تیرو بندیزونو ترڅنګ نوی بندیزونه ولګول شی.

سیاسی څیړونکی وایی: دی طراحانو ته لومړی په کار وو چی خپل تیر بندیزونه او د هغوی اغیزی یی څیړلی وای او دائی هم باید کتلی وای چی په تیرو بندیزونو کی چاته تاوان ورسید: (طالبانو ته که عامو افغانانو ته). ددی ترڅنګ ئی دا هم باید څیړلی وای چی دا بندیزونه څومره عملی شول او که نه شول علت ئی څه دی؟ آیا دا بندیزونه پر افغانستان باندی تطبیق کیدای شی او که نه؟

فکر کیږی چی دغه طراحان اوس هم د سړی جګړی د تندولو څپو ته لاره اواروی له یوی خوا غله ته وائی غلا کوه له بلی خوا د کور خاوند ته وائی ویښ اوسه. افغانان په دی پوهیږی چی دا بندیزونه او نوی خبری د زړو پالیسیو لړی ده. په دی بندیزونو سره د افغانانو مشکل نشی حل کیدای بلکه لا ئی زیاتولی شی هغه هم ځکه چی:

۱ – دا بندیزونه یو اړخیز دی یوائی پر طالبانو لګول شوی. د طالبانو تر ولکی لاندی په سلو کی د ۹۵ افغانستان او سیدونکی ژوند کوی دغه وګړی هرو مرو ځپل کیږی.

۲ – دا بندیزونه باید پر ټولو جګړه مارو چی هرڅوک وی ولګول شی. روسان او هندوان که پر طالب ډلی نوی بندیزونه وضع کوی د مسعود له شمال اتحاد سره د نویو وسلو، توپونو، ټانکونو او الوتکو سربیره ورته بی پشتوانی افغانی لوټونه چاپوی. خپلو مداخلو ته خواخوږی او بشری مرستی وائی خو بل اړخ ته دغه شان مرستی د افغانستان په کورنیو چارو کی لاسوهنه او د جګړی ادامه بولی.

د دغه راز غیر عملی او غیر تطبیقی پروګرامونو پر ځای دی په افغانستان کی د کورنی روانی جګړی د بندولو له پاره رښتونی کارونه وشی.

لومړی دی دغه طراحان زموږ په کورنیو چارو کی لاسوهنی نه کوی.

دوهم دا چی: ملګری ملتونه په تیره بیا د امنیت شورا دی په افغانستان کی د دایمی سولی په اړوند ګامونه پورته کړی.

دریم: امریکا، روسان او د نړ[illegible] نور هیوادونه دی د ملګرو ملتونو د امنیت شورا د سولی د نوښت په عملی کولو کی ونډه ترسره کړی.

څلورم دا چی (پاتی ۳ مخ)

بقیه سرمقاله

باری به شاغلی ابراهیمی و بار دیگر با شاغلی جیمز گوبی معاون سیاسی وی، روی [illegible] روشنی انداختم (جریده، «وفا» سال هفتم شماره، ۵ – ۸).

پیشنهاد اینجانب این بود که این فارمول خوبی است بشرط آنکه درست تطبیق گردد و فامورلیست که نباید رد شود اما با آنهم فارمولیست قابل «ترمیم» به این معنی که عوض (۶+۲) باید (۶+۲+۳...) نوشته شود چه اکثر ممالکی که باما همسایه، دربدیوار نیستند اما در امور افغانستان هم ذی نفع هستند و هم ذی دخل، در داخل چارچوب آن گرفته نشده اند. مثلاً عربستان سعودی، هندوستان و حتی ترکیه وغیره.

همچنان پیشنهاد کردم که این فارمول را به ازدیاد کشورهای انگلستان و فرانسه می توان به یك کنفرانس بین المللی (به تمام معنی) به آسانی بدل کرد چه سه عضو دیگر شورای امنیت م.م متحد یعنی چین، روسیه و امریکا در آن قبلاً شامل شده اند.

به هر صورت خاصتاً بعد از:

- *انتخاب ویندرل به حیث نماینده، نو ملل متحد در قضیه، افغانستان.*
- *سفر های اخیر وی به هندوستان.*
- *موافقت کتبی دوگروه متخاصم و درگیر در جنگ افغانستان.*
- *تشکیل یا حداقل فیصله، تشکیل اتحادیه های سیاسی و احتمالاً نظامی هند، امریکا، ایران و چین علیه نهضت اسلامی طالبان.*
- *تشبثات مقدماتی ویندرل در آستانه، تشکیل جلسه، مذاکرات گروه های درگیر افغانستان و*
- *بالاخره پلان روسیه برای ایجاد یك بلاك نظامی در آسیای مرکزی و تمرکز قوای نظامی خود، در آن منطقه و امثال آن.*

بین مبصرین اوضاع افغانستان این شایعه پخش شده است که:

- *شاید ویندرل مجبور شده است منافع هندوستان در مسایل افغانستان باید بیشتر ازین نادیده گرفته نشود.*
- *حدس زده می شود که هندوستان مایل است بنابه خصومت های جاریه با پاکستان و آوردن فشار بیشتر به این همسایه، مسلمان و رقیب، در طرح یا فارمول ۶+۲ جای پائی برای خود دست و پا کند.*
- *همچنان حدس زده می شود که عربستان سعودی و ترکیه حتی قزاقستان و قرغزستان هم مایل هستند عین کار را بکنند.*

به این اساس اینکه سوالی پیدا میشود که:

- *آیا در این صورت حل مشکل افغانستان آسانتر می شود یا مشکل تر؟*
- *آیا شمول احتمالی دول مذکور، به صورت جزئی یا کلی، بیلانس این فارمول را به نفع صلح افغانستان تغییر میدهد یا به نفع کشورهائی که نمی خواهند صلح در افغانستان به وجود اید.*

بعضی ازین مبصرین می گویند که نباید ... شد که در یك جلسه ایکه برای ایجاد صلح و آشتی، دایر می گردد، عناصر ضد و نقیض را باهم رویرو نمود. قابل تذکر است که این تشویش چندان بجای نمی باشد چه قبلاً هم عناصر متضاد خاصتاً ایران و امریکا در آن شامل شده اند و...

اینکه پیش از وقت خواهد بود بگوئیم که سیاست های عندی و ملی مشمولین این طرح اولاً به جائی خواهد رسید یا نه و ثانیاً چه بلاهائی برای کشورما در آستین خواهد داشت.

اما باید گفت که برادران متخاصم و در حال جنگ، ما در افغانستان در مذاکرات آینده ایکه تحت سرپرستی؟؟ دایر خواهد شد، باید به تأسی و ایقان از حُب وطن و ابنای آن با خلوص نیت و صفای باطن اشتراك نموده و با احساس اسلامیت و افغانیت از برادر کُشی منصرف و جلو اختیار امور ملی و اسلامی خود را در ید اقتدار خود گیرند.

جنبه های خوب و بد ...

با تجربه باشند و قادر باشند در امور مملکت خود، خوب داوری کنند. و از اوضاع کشور خود گرفته تا اوضاع و شرایط منطقوی و بین المللی آگاه باشند و به آسانی بتوانند خود را با آن، چنان وفق دهند، تا از گزند روزگار و سهو و اشتبهاه و لو اندك و ناچیز باشد، در امان باشند و فریب زبان های چرب و نرم را نخورند و دارای استقلال نظر و عمل بوده و از پیروی بیگانگان خود داری ورزند، ورنه استقلال اداری و سیاسی شان خدشه دار خواهد شد.

پس کسانی را که چنان اوصاف را دارا نیستند، نمی توان به این القاب فنی و معنوی ملقب کرد و دل خوش نمود، چه عواقب آن وخیم و در بسا موارد ناقابل جبران خواهد بود.

در ممالك جهان سوم خاصتاً، و در کشورهای دیگر عموماً، عوام الناس و نیز اکثر منورین از کلمه، سیاست چندان خوش شان نمی آید و سیاست را شغل ناپاك و ناقابل اعتبار تلقی می کنند چه عملاً از آن آزار دیده و رنج کشیده اند.

تریسی موران یکی از ژورنالست های مجرب معاصر در این اواخر در مقاله ای در مورد جنجال های انتخابات امریکا بین الگورویش، در جریده، U.S.A Today در جائی میگوید: «آیا شنیده اید که سیاست را کسی خوب خوانده باشد.»

به هر صورت امروز کار سیاست بازی به جائی رسیده است که حتی برخی از مبصرین و تحلیل گران سیاسی هم بر سبك و سیاق موجوده، سیاست اعتراض داشته و آنرا نامطلوب می خوانند.

گروهی بیزاری مردم را از سیاست نوعی سوء تفاهم می خوانند که دلیل آن فقدان معلومات درست، درباره، سیاست است.

اما قدر مسلم آنست که وجود سیاستمداران ناسالم و ناجور، خواهی نخواهی زمینه را برای بیزاری و بدگوئی از آن، آماده می سازد. و سیاست های ناسالم، خام و نامطلوب را، بار می آورد.

جماعتی از مردم، سیاست را آله و ابزار کار برای تصاحب قدرت و حتی ثروت و انحصار آن تلقی می کنند. اما آنانیکه بیشتر از دیموکراسی طرفداری و از عدالت اجتماعی پشتیبانی می کنند، سیاستمدار را شخصیتی می خوانند که از راه انتخابات سالم به قدرت سیاسی می رسد و بسا که به حزب سیاسی ای منسوب می باشد.

مقابلتاً کسانی هم هستند که احزاب سیاسی را هم با پروسه، انتخابات یکجا زیر سوال می برند و دلایلی هم برای ادعای خود اقامه می دارند. و کسانی هم سیاست را قدرت می خوانند.

برخی از مردم قدرت را مرکب از دو جزء عمده تلقی می کنند: یکی جنبه، مادی آن و دیگر جنبه، معنوی آن.

جنبه یا جزء مادی آنرا مرکب از ضروریات روزمره، حیاتی و معیشتی می خوانند و جنبه، معنوی آنرا پرستیژ اجتماعی و منقاد ساختن دیگران به تقبل اوامر و خواهشات مستقیم یا غیر مستقیم صاحبان یك سیاست مشخص، می پندارند که آنرا بیشتر منافع و مصالح علیای ملی نامیده اند.

اما قدر مسلم آنست که زور و قدرت در ذات خود چیزیست که هم سبب راحت و هم اهی باعث زحمت می شود و شور و شر می آفریند.

گروهی را هم عقیده بر آنست Real Politik یعنی پالیسی ایکه بیشتر بر اصالت های واقعی و مادی متکی است و به مسایلی چون آیدیا ها و اخلاقیات وقعی نمی گذارد با مسایل مشخص تری چون عقاید و مذهب و یا مسایلی چون حقوق بشر و امثال آن تا حدی در نبرد و ستیز می باشد که در ذات خود بحث جداگانه ایست.

در اینجا بهتر است اصلاً برای رفع خستگی تان، چاشنی از شعر و ادب به این مبحث اضافه (بقیه ص ٦)

روژه د طاعتونو او عبادتونو میاشت

دوهمه برخه

افتخار احمد کاکړ

۲- په روژه کی لږ خوراک:

د افطار په وخت کی به لږ خوراک کوی، او خیټه به نه ډکوی. نبی کریم صلی اللّه علیه و سلم فرمائی: «تر ټولو بد شیئ (لوخی) چې بنی آدم یی ډکوی هغه خیټه ده». او د سهل بن سعد رضی اللّه عنه څخه روایت دی: نبی کریم صلی اللّه علیه و سلم فرمائی چې په جنت کی یوه دروازه د روژه دارانو د پاره خاص ده چې هغی ته «ریان» وائی. په دی دروازه د روژه نیونکو څخه غیر هیڅ څوک نه داخلیږی.

۳- په قیام الیل (تراویحو) پابندی:

حضور پاک صلی اللّه علیه و سلم فرمائی: چا چې د رمضان قیام وکړ او د ده په اللّه باندی ایمان وو او د هغه څخه ئی د اجر امید ؤ ده ته به اللّه تعالی ټول تیر شوی کناهونه وبښی. او فرمائی «اللّه تعالی پر تاسو د رمضان روژه فرض گرځولی ده او ما تاسو ته د هغی قیام سنت گرځولی، نو چا چې په کی روژه ونیوله او قیام یی وکړ په ښه ایمان سره او د اللّه تعالی نه د اجر د امید سره ده ته به اللّه تعالی ټول تیر شوی گناهونه وبښی.

٤- د روژه ماتی ورکول:

کوشش وکړی چې روژه دارانو ته افطار ورکړی اگر چې هغه په یو گوټ یا غړپ او بو یا یوه دانه کجوره (خرما) سره وی. ځکه چې نبی کریم صلی اللّه علیه و سلم فرمائی: (چا چې یوه روژه دار ته روژه ماتی ورکړه ده ته به اللّه تعالی د دی روژه نیونکی د روژی د ثواب په اندازه ثواب ورکړی، بغیر د دی چې د روژه دار په اجر کی څه کمی راشی.

۵- په روژه کی خیر او سخا:

کوشش وکړی چې ځان په زیات خیرات ورکولو او سخاوت سره عادت کړی، د ابن عباس رضی اللّه عنه څخه روایت دی چې رسول اللّه صلی اللّه علیه و سلم به تر ټولو خلکو زیات سخی وو.

٦- د اعتکاف ثواب:

کوشش وکړی چې د رمضان لسو اخری ورځو کی اعتکاف وکړی. د حضرت عائشی رضی اللّه عنها څخه روایت دی رسول اللّه صلی اللّه علیه و سلم به د رمضان په آخری لسو ورځو کی اعتکاف کاوه تر خپل وفاته پوری. د هغه وفات نه بعد به بیا د هغه بیبیانو (امهات المؤمنین) اعتکاف کاوه.

۷- د خپلی ژبی ساتل:

خپله ژبه به د غیبت او دروغو څخه ساتی. ځکه چې حضور پاک صلی اللّه علیه و سلم فرمائی: «چا چې دروغ او بهتان پری نښودہ، نو اللّه تعالی د ده خوراک او څښاک پریښودو ته ضرورت یا اړتیا نه لری.

امام ابن العربی رضی اللّه عنه فرمائی: ځموږ څخه د پخوانی امتونو روژه به نه صرف د خوراک او څښاک څخه وه بلکه د خبرو، خوراک او څښاک تر څنگ به شپه او ورځ روژه وه.

۸- د چا په سبب دی په گناه کی واقع نشی:

یعنی که چا ده ته څه بدی خبری (کنځل) وکړل او یا یی ورسره جنگ وکړ نو دې دی یی نه کوی بلکه خپله روژه دی په یاد راوړی او ودی وائی ای اللّه زه خو روژه یم.

۹- دعاء او عاجزی به کوی:

تر ټولو ښی دعاگانی هغه دی چې د حضور اکرم صلی اللّه علیه و سلم څخه روایت شوی وی. صالحینو به شپږ میاشتی د رمضان د راتلو دعا کوله او کله به چې رمضان تیر شو، شپږ میاشتی به ئی د هغی د عبادت د قبلولو دعا کوله.

اللّه تعالی دی ځمونږ او ستاسی ټول نیک اعمال قبول وگرځوی او ځمونږ گناهونه دی په هغو کسانو کی وشمیری چا ته چې اللّه تعالی په دی مبارکی میاشتی کی مغفرت کوی او د دوزخ څخه یی خلاصوی.

> د خیر کارونه خو ډیر دی خو پر مسلمان لازم دی چې په روژه کی د خیر له کارونو څخه گټه واخلی او د ده د روژی اثر د ده په خبرو او اخلاقو کی ښکاره شی.

بهرنی بندیزونه او بهرنی ...

اوس خو حتی یو ړوند افغان هم پوهیږی چې څنگه د جگړی پلویان موږ سره پخپلو کی جنگوی.

پنځم که نن د غه تر میندو مهربانه دائی گانی موږ پریږدی، د افغانستان مسأله دی د افغانانو ارادی ته وسپاری په هماغه ورځ به که خدای کول موږ خپله لار ومومو. موږ د ستونزو د حل له پاره منل شوی جرگی او عنعنی لرو.

د تاریخ پر شهادت افغانان په هیواد کی د پنځه زره کلن حکومت سوابق لری اوس هم کولی شی خپله لاره ومومی که پر دی ئی ورته له اغزیو او خنډونو ډکی نه کړی.

سوږ د غه راز یو اړخیز، غیر عملی او غیر تطبیقی بندیزونه نه یوائی گټور نه بولو بلکه هغه د ټول ملت پر ضد یو عمل بولو. افغانان جگړی ځپلی په وران ویجاړ هیواد کی په تش میدان پراته دی په جگړه کی ښکیلی ډلی خو به که له ځمکی وی یا له آسمانه «مربی لری مربع» به خوری خو دا مجاهد ولس چې اوس یی هر څه په سیند لاهو شوی څه وکړی او چا ته ځان په لمن کی واچوی. د جگړو ښکیلو ډلو چې ځانونه نورو ته په لمن کی اچولی څه گټه ئی کړی چې دا ننگیالی ملت دی هم خدای مکړه د غلامی حلقه په غاړه کړی او د تل له پاره دی د نورو کرم ته سترگی په لاره کښینی.

از گلبرگهای شعر و ادب

مسوول های کُهن و حال

استاد پژواك

مسؤل های دور کهن را شناختیم
مسؤل حال را کی به ما آشنا کند
بینای دیگران و به اعمال خویش کور
دانی که با تو عدل خدائی چها کند
شد سالها که سجدهء شکری نکرده ام
این سجده جز به خاك خودش کس کجا کند
گر کس به خود ستم کند از دوری و نفاق
بیگانه را به ظلم، ملامت چرا کند
از مرد کی که اعتصموا، گفت و خود نکرد
گو شرم از خلایق و ترس از خدا کند
تا هموطن به هموطنش دشمنی کند
دشمن سزد که خنده بر احوال ما کند

د خاوری دښمنان

■ بابرزی

د دی خاوری د ښمنان می گورد ناست دي په بهر کی
کله ما ته ټوپک راکی کله تا ته ټوپک درکی
تجارت زمونږ په وینو
خاوری اړوی په مېښو
دل ته رنگ په رنگ وژل دي
کله توروژنی په سپینو
دی حالت ته می له شرمه غرور نه گرځی په سر کی
کله وژنی قام په قام
بله ورځ به ټول عوام
څو چې دا دوستان ژوندی وي
مونږ به پری نه دي ارام
د یو چا خبره نه ده ټول وطن دي په خطر کی
ما او تا اچی په جنگ
کله تا نیسی تر څنگ
کله ما ته گورد راکه
لیونی کنډولی بنگ
په یو وار نه ؤ څو واری داسی وه شو په باور کی
نن سبا دي بیا اوربل
ما او تا ته وروره چل
چې یو بل نه سره اخلو
د پرون ورځی بدل
نه غرور پاتی پتکی کي نه مزه پاتی څادر کی
د دی خاوری دښمنان هی گورد ناست دی به بهر کی
کله ما ته ټوپک راکی کله تا ته توپک :رکی

ACKU

گواښونه او بندیزونه

عبدالطیف منت یار

زمونږ گران هیواد افغانستان د شلمې پیړۍ په پای او د یو ویشتمې پیړۍ په پیل کې د زیاتو محرومیتونو سره مخامخ شوی، چې په همدغه موده کې د ملگرو ملتونو بندیزونه او د امریکې د گواښونو سره لا تر اوسه پورې لاس په گریوان دی. دا چې له دغه گواښونو او بندیزونو څخه څه ناڅه یو کال تیرېږي، د افغانستان غریب او بې وزلې خلک ئې د زیاتو ستونزو سره مخامخ کړي دي.

که له یوې خوا د څو کلنې جگړې غمیزې، پرې د کار او فعالیت لارې بندې کړې او د خوراکي مواد و بیه سل په سلو کې لوړه شوې هم ده. که ملگري ملتونه او یا امریکا د دې ادعا کوي چې زمونږ گواښونه او بندیزونه د افغانستان خلکو ته نه! بلکه طالبانو ته متوجه دي نو دا د ذهنې خامې سره جوخت د نړیوالو سترگو ته خاورې شیندل دي چې دغه خالي ذهنه قوتونه دې اټکل نه شي کولای چې طالبان څوک؟ او افغانان څوک دي؟ دوی ته باید وویل شي چې د طالبانو د اسلامي امارت واکمنی په افغانستان کې ده او ټول افغانان د همدغه امارت د واکمنۍ لاندې ژوند کوي او کومه ناروا پریکړه چې پر طالبانو عملي کیږي په مستقیمه توگه پر افغانانو اغیزې کوي او د دوی ژوند تر تهدید لاندې نیسي.

د دوی د همدغې کر غیړنې او غلطې پالیسۍ له مخې کوم تاوانونه چې د بندیزونو له امله افغانانو ته رسیدلي دي، یو زیات رقم تشکیلوي چې په دغه لنډ بحث کې نه ځائیږي.

د آسیا د زړه افغانستان نه کډوالي ته اړ شوي دي تر څو د جنگي سیمو نه ښې سپکې کړې او په گاونډیو هیوادو کې په خوارۍ او غریبۍ لاس پورې کړي او خپلو نازولو ته اذوقه پیدا کړي. لکه چې وائي:

څوک په رضا له ملکه نه ځي
یا ډیر غریب شي یا د یار له غمه ځینه

خو دریغا چې په دې برخه کې هم ورسره بخت یاري و نه کړه او د پاکستان او تاجکستان پولې پرې و تړل شوې.

په اوس وخت کې چې په زیات هیوادونه ککړ شوي وي.

که څه هم د تاجکستان او پاکستان هیوادونو د مهاجرینو له پاره مرستې پلمه کړې او وائي چې څوک ورسره مرسته نه کوي نو باید له دوی نه و پوښتل شي چې هغه څوک چې د کډوال په نوم په همدغو هیوادو کې میشت پاتې شوي دي چا ورسره مرسته کړې؟ او کومې خیریه ټولنې په غیږ کې نیولي دي؟

دوی د طاقت نه بهر ډیرې شاقه چارې سرته رسوي او د هغه په مقابل کې ناچیزه مزد لاس ته

افغانـان د خپل هیواد شهزادگان که دپردیو ملنگان

په افغانستان کې د جگړې غمیزه له یوې خوا، د امریکې او ملگرو ملتو گواښونه او بندیزونه له بلې خوا، چې وچکالي هم پرې زیاته شوې ده، د دغه غیور او غیرتي ولس ستونزې نورې هم پسې زیاتې کړې او نن سبا زیات شمیر افغانان افغانستان او په گاونډیو هیوادو کې د هوا سړښت ورځ په ورځ زیاتیږي که دوی او د دوی کوچني ماشومان په بیدیا پاتې کیږي نو شک نشته چې د تلفاتو په شمیر کې به ئې لا پسې زیاتوالی راغلی وي او په دغه گناه او جرم کې به راوړي چې د (وخوره او مه مره) معنی لري او بس.

افغانانو چې تر اوسه پورې پر خپلو متوئې اتکا کړې ده، سرې او تودې ئې گاللې دي ستونزې یې پر ځان منلې، کارئې کړې دي خولې ئې توئې کړې او لاسونه ئې تیناکې کړې دي. او هومره ئې گټلي چې ګټلي یې دي! دوی د خپل هیواد شهزادگان او په پردیو هیوادو کې ملنگان دي. دوی د خپلې خاورې او وطن سره زیاته مینه لري او کله ئې چې په هیواد کې دز بندي وشي او د ټولو د خوښې سره سم دولت جوړ شي، نو بیا که ورته څوک تاج محل هم ورکوي د خپلو غرونو تورو کاڼو او طلائي خاورې ته به ځانو نه رسوي.

وطن دوستي او د وطن سره مینه د دوی په ختته کې اخښل شوې ده، دوی د خپل وطن سره زیاته مینه لري، په خپل وطن ویاړي. لکه چې احمد شاه بابا ویلي دي:

د ډیلي تخت هیرومه چې را یاد کړم
زما د ښکلي پښتونخواه غرو سرونه

نو راځئ د خپلو میلمه دوستو افغانانو قدر وکړي، په ورین تندي ورته ښه راغلاست ووائي او د خپلې خونې «هیواد» دروازې د دوی پر مخ پرانیزي!

دا ځکه چې دوی په خپل خوږ ژوند کې زیات کړاوونه لیدلي او د نورو کړاوونو حوصله او تاب نه لري.

نام سنگرهای «نفاق» بر سنگرهای «جهاد»

محمد معروف «فروغگر»

هرکسی از ظن خود شد یار من
وز درون من نجست اسرار من
مولانا جلال الدین بلخی

آن چه را که اسلام می گویند، از اسلامی که هست چون بعد المشرقین و المغربین از هم فاصله دارد. اسلام فقط در معامله گری بحیث سند یاد می شود، ولی هرگاه حرف برسر عمل آید و منافع اجتماعی مطرح گردد، ... نظر آنها زاویه پیدا می کُند... نبودن شخصیت اخلاقی و عدم رعایت نظام اخلاقی اسلام، زنده گی را بر سر مردم ما به جهنم مبدل نموده است که سخن از آن گفته نمی شود؛ بلکه زوال کامل طوری است که مردم به پرستش لات و عزا و هبل- جبراً سوق داده می شوند. درشتی، سختگیری و شدت برخورد های اولیای امور با رعایا تا، حدی است که تصور آن اساساً در آینهء جهان نمای اسلام ممکن نیست. لباس ظاهری آن قدر مهم پنداشته می شود که از بسیاری امیان «فقیه» ساخته است «و لا حول ولا قوة الا بالله» که دربارهء اولیای امور دهن به انتقاد کشودن کفر تلقی میگردد و مرتکب آن محکوم به اعدام!

بر سنگر های «نفاق» نام «سنگرهای» جهاد گذاشته شده است و هر جهت در تلاش آن است که در سایهء عنوان، این نام مقدس، بر کشته گان برادرانش بیفزاید... قساوت تاحدی که بعد از جنگ و گریز «کشته گان خنجر سلیم طاغوت» نشانی شده و بعد از پایان جنگ در آن منطقه، به فروش می رسند... قبلاً استخوان های مرده گان کشور ما به فروش می رسید، ولی الآن «مردگان» و «کشته شده گان» جنگ های جاهلی را با استخوان و گوشت و پوست می فروشند و از پول آن نفع می جویند... استدلال می کنند که همین ها بودند که:

- کاریز های ما را کور کردند.
- باغهای ما را قطع کردند.
- مزارع ما را آتش زدند.
- خانه های ما را به تاراج بردند.
- زن و فرزند ما را از ما چنان جدا کردند که نه در آن جا یافت می شوند نه درین جا... نه مرده شان موجود است نه زندهء شان...

در جهت دیگر، توفانهای وحشت انگیز سمت پرستی و پرستش زبان، چنان اوج گرفته است که فقها و مفتیان و امیان و همه را به «مرده شماری»... «حتی ذرتم المقابر» واداشته است، همه به عقب می گردند و بنام اسلام راه جاهلیت را در پیش گرفته اند... اما هرگاه از آن ها پرسیده شود که چرا؟ توجیهات بی سر و پای می کُنند که هر صاحب اندیشه را غرق ورطه، حیرت می نماید و به گفتهء مولانا:

هرکسی از ظن خود شد یار من
وز درون من نجست اسرار من

هیچ کسی حاضر نیست در قالب اسلام بیفتد، بلکه می کوشد اسلام را چنان تراش کند که به قالب خودش برابر بیاید، هر یك شان دانایان عاری از عمل هستند که زبان بسیار فصیح و منطق به ظاهر آراسته شان تمام جنائیت های شان را می پوشاند.

اسلام تابع هوی و هوس کسی نیست و این اسلام است که هوا ها و هوسها را مهار نموده در قالب معیارهای انسانی می گنجاند، توجیه گر است و به توجیه مفتیان ضرورت ندارد... تسلط بی فرهنگ و برشئون کشوری سبب شد که دو برادر بنام طالب و مجاهد بین هم به جنگ بپردازند، خون یك دیگر را مباح دانسته از کشور کورهء آتش بسازند؛ نباید دور تصور کرد که اگر در کشور یا در همین نزدیکی ها صلح اعاده نگردد، گذشته از افغانستان، حتی کشورهای اسلامی بزرگ و وسیع حوزهء جنوب و جنوب شرق آسیا نیز در خطر تجزیه، جدی قرار خواهد گرفت، این همه سرمایه گذاری هائی که جهت زبانه کشیدن جنگ برادر کشی در افغانستان صورت می گیرد اهداف بسیار دور دستی را تعقیبب می کند، پاکستان را نشانه می گیرد، اندونیزیا، مالیزیا، بنگله دیش و اقلیت های مسلمان در منطقه را و هم چنان ایران اسلامی را... نباید غافل بود و به بهانهء دفاع از منافع ملی آتش جنگ در افغانستان را شعله ور نگهداشت و به آن دامن زد، ورنه، نه نویسندگان «سقاوی دوم» و نه طراحان کنفرانس جهانی پشتوونه طراحان سیاسی منطقه و دوستان افغانستان و پاکستان و ایران قادر خواهند بود که جلو این تباه کاری را بگیرند، دشمنان وحدت جهان وطنی عقیده و ایمان بخصوص عقاید اسلامی و تزس جدیدی که علیه کشورهای آسیایی جریان دارد از بسیار دور دستها این اندیشه را در مخیله های مشحون از خیانت شان می پرورید‌ند که چگونه بتوانند: در قدم اول ایمان و عقیده را ازین خط منتفی سازند و در قدم دوم باید از کدام وسایلی کار بگیرند که بنام زبان، سمت، منطقه و قوم و قبیله، جمع غفیر و متحدی را که سالیان درازی چون برادر پهلوی هم زیست می کردند، در جان یکدیگر بیندازند و به خون یکدیگر تشنه نمایند؟ در قدم سوم چگونه تشکیلات و تشکلات و ارگانیزمهای اقتصادی و نظامی را در جهان روی کار نمایند، چگونه گروپ های اعتراضی را مسلح کنند، چگونه شبکه های بسته و باز جاسوسی را باز نمایند و چگونه مردم این قلمرو را در مجموع از خود بیگانه سازند، پاسخ این سوالات اینست که هر یك ما را در جایش میخکوب می کند و به لحظه های تفکر درباره وحدت و یکپارچگی وادار می سازد... مواد مخدر، تروریزم، اسامه وغیره یك بهانه است ورنه «ملازوویچ» چرا تروریست خوانده نمی شود، رهبر تجزیه طلبان تیمور شرقی که دستهایش تا به آرنج به خون هزاران مسلمان رنگین است چرا تروریست خوانده نمی شود، ایهود بارك چرا تروریست خوانده نمی شود که اطفال کوچك فلسطین را هر روزه تیر باران می کند، کلنتن چرا تروریست خوانده نمی شود که فابریکه دوا سازی سودان را به کروز بست...؟!!

آیا کسانی تروریست هستند که از آزادی و به اصلاح آنها دیموکراسی (حکومت مردمی) خود دفاع می کنند و بر ضد دشمنان بشریت اسلحه برداشته اند... اتل بهاری واجپای تروریست نیست که بر ده ملیون مسلمانان کشمیر زمین را جهنم ساخته است؟!

«پال تاکوری» تروریست نیست که در روز روشن، (بقیه ص ٥)

د تاریخ ارزښت ...

زینې مو مخې ته ږدي.

مور وینو چې نور حیوانات تکامل نه کوي، له لومړی پیدایښت نه یې چې کوم ژوند پیل کړی ټولو نسلونو یې په همهغه ډول دوام ورکړی ځکه چې دوی خپلو تجربو ته تاریخی تسلسل نه شي ورکولای او انسان چې د تجربو د تسلسل توان لري، هغه له یوه نسل نه بل ته لیږدوي، پخوانیو انسانانو چې د تمدن په مانۍ کښې کومې خښتې اېښې ورپسې نسلونو د هغې د پاسه نورې خښتې اېښې او لکه د نورو حیواناتو غوندې یې ژوند له سره نه دی پیل کړی، د دې تجربو په لیږدولو کښې د تاریخ لوی لاس دی، که تاریخ نه لیکل کیدلای د تجربو لیږد به ډېر محدود، محلی او غوندی (بطی) ؤ.

د تاریخ د اهمیت له امله، هغه د علومو مور بللای شو. ځکه د ټولو علومو ریښې په تاریخ کښې دي او د هر علم په برخه کښې د هغه پرون ته اړه پیښیږي. د نن او پرون پېژندنه سره لازم او ملزوم دي، یو بل بشپړوي او له یو بل سره مرسته کوي، د پرون سم پیژندل د نن سمه لاره ټاکي او د نن سم درک د هغه څه په باب چې پرون تیر شوي، سم تفسیر کوي. د هر علم یوه برخه په پرون کښې ده او په تاریخ کښې ده. نو ځکه د حال څیړنه د ماضی له تاریخ سره نیغ په نیغه اړه لري او هر علم د تاریخ په بنسټ بنیاد مومی.

تاریخ که څه هم د ټولنې تحولات څیړي خو ټولنپوهنه نه ده، همدا راز ټولنپوهنه که څه هم خپلو څیړنو ته د پرون څیړنې ته اړه لري، خو تاریخ نه دی. نو څنګه چې تاریخ ټولنې ته په خپله غیږه کښې ځای ورکوي، نو ځکه تاریخ او ټولنپوهنه پر یو بل دوه اړخیزې اغیزې لري. ټولنپوه د خپلې ټولنې په څېړنه کښې په تاریخی شتمنیو تکیه کوي او مؤرخ د خپلو ټولنپوهیزو برداشتونو په رڼا کښې تاریخي پیښو ته په یوه خاص نظر ګوري. نور علوم هم په همدې ډول له تاریخ سره دوه اړخیز تعلقات او اړیکی لري او یو له بل سره متقابله مرسته کوي.

د مسلمانانو لوی لارښود قرآن کریم ګڼی تاریخی پیښې او کیسې هم خپله پاکه غیږه کښې لري او د یوسف(ع) په کیسه کښې یې اهمیت داسې ټاکی:

«ترجمه: بیشکه د دوی په کیسو کښې د عقل د خاوندانو له پاره د عبرت درس دی. (قرآن) یوه داسې خبره نه ده چې له ځانه په درواغو ویل شوې وي بلکه د هغه څه تصدیق کوونکی دی چې د هغه څخه پخوا راغلي دي او د ټولو شیانو تفصیل دی او د مؤمن قوم دپاره یو هدایت او رحمت دی.»

په دې توګه قرآن او اسلام هم د تاریخ په اهمیت او په هغې کښې د دقت او رښتیاوالی لارښوونه کوي.

په نتیجه کښې په لنډیز سره ویلای شو چې تاریخ د تېرو پېښو عکاس د بشر ژوند لیک، د ملتونو قدغما هنداره او د نن او سبا لارښود او رهبر دی او هر چا ته لازمه ده چې د خپل شناخت دا تذکره ولولي، عبرت ترې واخلي او له خپل تېر ژونده ځان پوه کړي.

نام سنگرهای نفاق بر سنگرهای ...

لشکر خونی اش را بعلیه مسجد بابری قومانده داد و آن خانه، خدا را با زمین یکسان کرد و تا حال خون ده ها هزار مسلمان را در هند ریخته است.. صربی ها تروریست نیست که در هر قبر دسته جمعی بوسنیا هرزگووینا به هزاران مسلمان را زنده در گور کرد. در مکسیکو مواد مخدر تهیه نمی شود که حتی نظامیان تا به دندان مسلح آن سرزمین توان مقابله با قاچاقبران هیرویین، مورفین و چرس را ندارند... «در هر جایی که سنگ است در پای لنگ است» فقط مسلمانان جهان مجرم اند که به خاطر آزادی خود می جنگند و نمی خواهند تحت تسلط بیگانگان از فرهنگ انسانی زنده گی کنند، که این جنگ با تمام نورمهای بین اللللی مطابقت دارد و منشور ملل متحد نیز از آن پشتیبانی می کُند... بیاد دارید که از امروز فقط چند روز پیش ۸ نوامبر ۲۰۰۰، تامس پکرنگ Thoms pecrang معین وزارت خارجه، امریکا در یك کنفرانس مطبوعاتی اش گفته بود که: «روسیه و هند در منطقه، در صدد جلوگیری تروریزم می باشند؛» اشاره، وی مستقیماً متوجه مجاهدین کشمیر و مجاهدین چیچین و طالبان بود و امریکا از این موقف دو کشور پشتیبانی می کند. این است عدالت و این است دیموکراسی و این است گل افشانی نماینده و علمبردار صلح و عدالت اجتماعی در منطقه و جهان. برناردشاوراست گفته بود: «هنگامی که کسی بمیرد، مجسمه، وی را طور یادگار در جایی نصب می کُنند» وی این مقوله، منطقی اش را وقتی گفته بود که مجسمه، آزادی امریکا را از نزدیك می دید و لمس می نمود...

از یك سو توفان جاهلیت است که همه هست و بود ما و کشور ما را به کام نابودی برد و از سوی دیگر این گونه توطیه های بزرگ بین المللی. اگر افغان ها باهم متحد نشوند و مشکل شان را خود حل نکنند «چیست یاران طریقت بعد ازین تدبیر ما» فردا خواهیم دید که پیروان نیك اندیش ما از طریق مسجد، در میخانه سر بکشند و همه امال و آرزو های ما راجع به سرنوشت ملت ما را نقش بر آب کنند، هنوز هم وقت است که درین رابطه فکر شود و به عمل پرداخته شود؛ زیرا کار نیك هر وقت آغاز شود، وقت آن است و نقش تعیین کننده یی از خود بجا می گذارد.

والسلام

جسد مومیایی شده ...

قدرت الله، وزیر اطلاعات و کلتور نهضت اسلامی افغانستان، هم اخیراً ادعا کرد که این جسد، مربوط به آثار عتیقه، افغانستان است، در افغانستان از زیر خاك کشیده شده و بعداً به کویته بصورت قاچاق، آورده شده است.

- روزنامه، وزین «سهار» که در پشاور چاپ می شود (۸) ماه قبل در مورد پیدا شدن دو جسد مومیائی شده، خبری در شماره، (۱۰) سال چهارم شماره، مسلسل (۹۹۹) خود تحت عنوان: (کشف دو جسد مومیائی شده در بامیان) بچاپ رسانیده بود که عمداً درین مورد، در نشراتی که اخیراً از BBC گرفته تا پاکستان صورت گرفت، چشم پوشی شد. لطفاً به شماره، قبل الذکر و همچنان شماره، (۱۲۳۹) مورخ (۳۰) نومبر (۲۰۰۰) آن روزنامه که سر مقاله را به آن اختصاص داده اند، مراجعه شود.

گله:

گله، دوستانه ما از نهضت اسلامی طالبان کرام که رقبه، زیادی از خاك کشور را در دست دارند و همچنان برادران اتحاد شمال که شاید از همه پیشتر و اولتر از کشف این دو جسد در بامیان و بعداً دست بدست شدن آن آگاهی داشتند و همچنان از باستان شناسان ما که شکر هم تعداد شان زیاد است و هم در این رشته تبحر دارند، اینست که چنانچه باید، اقدامی نکردند و روشنی بیشتر و لازمی بالای این مسئله نه انداختند.

تشکر:

ما اولاً از روزنامه، سهار و کارکنان خبیر آن و ثانیاً از شاغلی ملا قدرت الله، وزیر اطلاعات و کلتور، نهضت اسلامی افغانستان و ثانیاً از رادیو BBC و کارکنان محترم آن متشکر هستیم که در این باره مطالبی بیان داشته و بر این مسئله روشنی بیشتری انداختند و مسئله را روی ریکارد آورده و ثبت کردند.

تذکر:

- برخی از مطبوعات انگلیسی زبان در پاکستان به اشکال و صوری که در اسباب زینتی این جسد از «اهورا مزدا» تذکراتی داده اند، که نمی تواند دال بر این باشد که این جسد به پارس دیروزی یا ایران امروزی تعلق پیدا کند. چه به شهادت تاریخ، زردشت و آیین زردشتی حتی قبل از قرن (۸) قبل از میلاد در «بلخ» بامی که بعداً مؤرخین اسلامی آنرا ام البلاد خواندند، موجود بود و این مذهب در همان آوان از بلخ به فارس منتقل گردید که حضرات باستان شناسان با این مسئله بیشتر از همه وقوف دارند.

- در باره، برخی از چیز هائی که اخیراً اشاعه یافته است و حاکی از خطرات از بین رفتن مجسمه های موزیم کابل است باید گفت که نگهداری این آثار تاریخی از جمله، وظایف و رسالت و نیز مسؤلیت های ملی نهضت اسلامی طالبان است، که خوشبختانه اخیراً بیشتر از پیش به اهمیت تاریخی و کلتوری این آثار بذل توجه می کنند.

تا جائیکه تجربه نشان داده است طرق از بین بردن آثار موزیم کابل خاصتاً بعد از کودتای کمونستی در افغانستان به انواع و اقسام مختلفی صورت گرفته است: مثلاً گاهی به بهانه، جنگ و جدل های حتی ساختگی و سازشی بین گروپ های در حال جنگ یا بیجا ساختن و نقل دادن اکثر این آثار از جائی به جای دیگر به بهانه و ظاهراً برای محافظت آن آثار و همچنان طرق دیگر که هم معلوم است و هم در این مختصر نمی گنجد.

مثلاً هنگام استیلای قوای روس و هواخواهان داخلی ایشان بر شهر های عمده، افغانستان، حفیظ الله امین، یك و یکبار امر کرد تا این آثار برای تحفظ بیشتر از تعمیر موزیم در دارالامان به کوتی باغچه، ارگ شاهی، که ایشان آنرا ارگ جمهوری می خواندند، منتقل شود. البته این کار برای آن صورت گرفت که بتوانند، به آسانی به آن دستبرد بزنند و یا برای انتقال آن به خارج به خاطر جمعی، بار بندی کنند. خلاصه نتیجه، این نقل و انتقالات عمدی و بدون ضرورت، آن شد که برخی ازین آثار شکسته یا در جمله، آثار شکسته قلمداد گردیدند. و بعداً تعداد زیادی از آن آثار با خاطر آسوده توسط حاکمان آن وقت یا به روسیه یا جاهای دیگر ارسال و فروخته شد و یا هم، دو دسته به روس ها منحیث تحفه تقدیم گردید. قابل تذکر است که اگر این خیانت ملی در اثر فشار اشغالگران روسی و یا در اثر حرص و آز نفسانی حاکمان آن وقت صورت گرفته باشد در هر دو صورت نتیجه، آن یکیست، یعنی از دست دادن میراث گران بهای تاریخی و ثقافتی ملت افغان و بس. امیدواریم که این کار مکرراً صورت نگیرد.

پیشنهاد:

۱- کاتب این سطور، عین این پیشنهاد را که بعرض می رسانم، البته با اندك تغییر و بصورت مجمل و مشخص تری در یکی از کنفرانس های ولایتی «انجمن سپاك»: انجمن حفظ میراث های فرهنگی افغانستان، Society for the Preservation of Afghanistan's Cultural Heritage

در جلسه، اول می Spach مؤرخ ۱۹۹۶/۱/۱۶ در هوتل سپین غر، جلال آباد، که برای روزی چند دایر بود و اینجانب به حیث نماینده، ولایت ننگرهار از دهکده، خود «باغوانی» به آن سمینار دعوت و احضار شدم، هم ارایه داشتم.

این پیشنهاد در آن وقت به سببی مشخص بود که تنها آثار مفقود و فروخته شده، ما را در بر می گرفت که توسط انجمن سپاك، دوباره خریده شده بودند و یا بعداً طی پروگرام خاصی، رد یابی و خریداری می شدند.

اصل پیشنهاد ازین قرار بود که این آثار خریداری شده در داخل یا خارج کشور، برای حفظ ماتقدم، در یکی از موزیم ها یا موسسات مسلکی مثلاً ایتالیا یا فرانسه که با ما در حفریات سابقه، طولانی دارند و یا جای دیگری طی امضاء پروتوکول و ضمانت سپاك یا یونسکو و ... به امانت و عاریت گذاشته شوند.

اما اینك چون کارد به استخوان رسیده و بازار قاچاق این آثار بسیار گرم شده است، باید این پیشنهاد، مشمول جمیع آثار موجود در موزیم به تاراج رفته،، کابل شود، تا اقلاً بیش ازین از دستبرد های احتمالی مصؤن بمانند.

۲- طالبان کرام باید همه، این اسناد را جمع آوری کنند و نیز یك هیأت مسلکی به پاکستان گسیل دارند تا جسد مومیائی شده را مورد مطالعه قرار داده و بعداً اظهار نظر کنند.

۳- با انجمن سپاك در تماس شوند و از طریق سفارت از ایشان درخواست کمك های مسلکی و علمی کنند چه سفرای ایتالیا و یونان هم در آن انجمن عضویت دارند.

٤- از هر نوع حفریات غیر مجاز جلوگیری شود و اقلاً به مجازات این گروه اشخاص غیر ملی توسط فرمان، شکل قانونی داده شود.

٥- موزیم کابل تحت مراقبت جدی تر قرار داده شود اگر مراقبت یك بانك دولتی امکان پذیر است، حفاظت موزیم هم مشکلی نخواهد داشت و هیچ عذر و بهانه، هم در آن مورد نباید شنیده شود و...

(بقیه ص ٦)

پوهاند اصغر داعی اجل را لبیک ...

حیات نیز به زندگی خود در وطن آبائی خود ادامه داد، مشکلات و مصائب همه گانی که در طول بیست و دو سال جریان داشت ایشان نیز با آن سرسپرده گی کامل دسته و پنجه نرم کرد. به هیچ یك از کشورهای خارجی پناهنده نشد و نه به یکی از جناح های سر اقتدار سر تسلیم نهاد. وی همیش متکی به خداوند(ج) یکتا و احترام به اراده‌ء آزاد مردم داشت. اخیراً وی به حیث رهبر رستگاری ملی ایفای وظیفه مینمود، رستگاری ملی یکی از سازمان های صلح دوست و ملی که در سال ۱۳۷۰ در کابل تأسیس یافت و یکعده از روشنفکران ملی افغانستان مانند شادروان جنرال عبدالحکیم کتوازی و شادروان عبدالهادی قاری زاده نیز در آن مجمع با تعدادی کشیری فعالیت داشتند، شادروان پوهاند اصغرخان در سال های ۱۳۷۱ و ۱۳۷۲ با روشنفکران، قوماندانان جهادی، علمای دینی و سران اقوام به خاطر تفاهم و وحدت ملی افغانستان در تماس شد و به اثر تلاشهای زیادی شورای تفاهم و وحدت ملی افغانستان در حوت ۱۳۷۳ در پشاور تأسیس شد. شهید جنرال کتوازی به نمایندگی رستگاری ملی افغانستان در شورای تفاهم و وحدت ملی افغانستان سهیم شد.

شادروان اصغرخان همواره در راه آوردن صلح با گروپهای ذیدخل و افغانان مؤثر در تماس بوده و همیشه از مقاومت در راه صلح و دیموکراسی در داخل افغانستان پشتیبانی میکرد و سایر افغانان مهاجر را نیز دعوت به مبارزه آزادی وطن میداد.

شادروان اصغرخان به صفت استاد پوهنتون کابل، رئیس پوهنتون کابل، شاروال کابل، وزیر عدلیه، سناتور در زمان شاه و درین اواخر به حیث رئیس رستگاری ملی در کابل به سر میبرد.

نشریه‌ء اراده وفات پوهاند اصغرخان را یك ضایعه‌ء ملی خوانده و بدین مناسبت پیام تسلیت را به فامیل شادروان، رستگاری ملی، شورای تفاهم و وحدت ملی افغانستان تقدیم داشته برای ایشان جنت فردوس و به بازماندگان شان صبر جمیل خواهانیم.

جسد مومیایی شده...

حکایت:

مرحوم داکتر محمد انس خان را که یکی از علما و استادان مشهور پوهنتون کابل و نیز یکی از رجال بلند پایه‌ء دولتی بود، شاید کسان زیادی بخوبی بشناسند.

داکتر انس خان مرحوم عالم ساینس بود و طبع ظریفی داشت و به چند زبان خارجی مسلط بود و در کنفرانس های علمی بین المللی، چشم و چراغ افغانستان بشمار می رفت. سخنان ظریف و اما بسیار جدی از آن مرحوم باقی مانده است. خداوند او را بیامرزد.

مشار الیه، در مورد آثار عتیقه حتی در مجالس رسمی می گفت که این آثار عجالتاً باید از زیر خاك بیرون نشوند. چه افغانستان هنوز هم به مرحله ای نرسیده است که چنین آثار گرانبهای تاریخی را که از چندین دوره‌ء مشعشع تاریخی و مدنیت های متعدد و فرهنگ های رنگارنگ ترجمانی می کند، از بسا جهات، هضم کند، و خطرات مهمی آنرا تهدید می کند.

خوانندگان محترم!

چنانچه ملاحظه می کنید، این پیشگوئی حکیمانه‌ء مرحوم داکتر انس خان، متأسفانه تحقق یافت و این گنجینه‌ء معنوی ما مورد دستبرد های گوناگون قرار گرفت و در روز روشن به یغما رفت که متأسفانه تا امروز دوام دارد. دیده شود که آینده‌ء قریب یا بعید چه بلایائی در این مورد خاص و هم چنان موارد دیگر منابع حیاتی ما در آستین دارد.

به هر تقدیر چیزی که در چنین شرایط ناسالم و حالات جنگی، باعث خوشی، قدردانی و تا حد زیادی مایه‌ء امیدواریست، عبارتست از توجه خاصی که رجال مسؤل نهضت اسلامی طالبان به اهمیت خاص این آثار، مبذول می دارند و امید است که اتحاد شمال هم عین توجه را به این مسئله، ملی و ثقافتی بیش از پیش بذل کند و این مسؤلیت را بدوش گیرد.

و السلام

جنبه های خوب و بد ...

کنیم تا اقلاً رفع خستگی هم شده باشد.

مرحوم شیخ محمد اسماعیل بلخی، یکی از مفکرین افغان گفته است:

این شرع چه شرعیست ندانیم، که در وی
هر فتنه مباح است به ایجاب سیاست

مرحوم عبدالرحمن پژواك که خود یکی از مفکرین و سیاستمداران بشر دوست، به سطح ملی و بین المللی بود گفته است:

هزاران پرده ز استبداد فکری
میان حق و باطل گشته حایل
سیاست آله‌ء تحمیق مردم
میان مردم و حق، حد فاصل

علامه اقبال لاهوری مفکر دیگر مشرق زمین با درنظر داشت ضدیت سیاست با اعتقاد و مذهب، نزد برخی از سیاستمداران، گفته است:

می شود هر مو درازی خرقه پوش
آه ازین سوداگران دین فروش
با مریدان روز و شب اندر سفر
از ضرورت های ملت بی خبر

در این مورد بیشتر ازین باعث درد سر نمی شویم و در صورت امکان بازهم اندرین مورد صحبت های مشخص تری خواهیم داشت.

والسلام

World Dairy Product
We use only cow's milk
فقط از شیر گاو استفاده میکنیم

Milk	شیر
Yoghort	ماست
Cheese	پنیر
Butter	مسکه
Cream	قیماق
Curd	چکه
Dogh (Lassy)	دوغ
Solidcurd	قروت

Address:
Shop No. 2A, Seesan Plaza, F-10 Markaz, & Shop No. 6 Al Rahman Plaza, G-9 Markaz, Islamabad.

نوت:
نشریه اراده را از آدرس های فوق در اسلا م اباد به دست آورده میتوانید.

ای ایم سی کمپوزرز
(AMC) Composers
ای ایم سی کمپوزرز، با داشتن سهولتهای سکنر (Scanner)، پرنتر رنگه (Color Printer)، و لیزر، هر قسم کتب، جراید، مجلات و مکاتیب شمارا در اسرع وقت در بدل پول مناسب به انجام میرساند.
آدرس: اطاق ۲۱٦، منزل دوم، گل حاجی پلازه. یونیورستی تاون پشاور.
تیلفون: ٤١٣٢٧، ای میل amc@brian.net.pk

اراده او لوستونکی یی

په دی گڼه کی د افغان ژورنالست، لیکوال او مبصر توریالی ځاځی لیک خپروو چې دوی لیکی:

محترم پژواک صاحب!

سلامونه او ښې هیلې وړاندې کوم.

د «اراده» په نامه ستاسې نوې له چاپه را وتلې جریده ما ته را ورسیده. د «افغان نشراتی مرکز» دغه نیک اقدام ډیر په ځای او د ستاینی وړ دی، ځکه چې زموږ د غیرتی ولس له سپیڅلي او بریالی جهاد وروسته د داخلي ویجاړونکې جگړې پیل او دوام زموږ په خلکو او پرگنو کې د ژبنی، مذهبی، نژادي او سمتي تعصب ډیر زیات زهر پاشلي دي. او زموږ د واحد ملت تر منځ یې ډیری فاصلې ایجاد کړي دي.

په دغه حساسه مرحله کې چې ورور وژنې او ویجاړتیا زموږ گران او جنت نشان وطن د نیستۍ او ورکیدو د ژوړپاڼ په څنډه درولی دی د لیکوالانو او قلم کارانو د قلمونو خوځولو ته زیات ضرورت لیدل کیږی څو خپل هیواد او خپله ټولنه له پوپناکیدو او ورکیدو څخه وساتي.

ورځپانه او یا جریده د فرهنگ د خپرولو اسانه لار او د خلکو د پوهولو او راوینبولو ستره او غوره وسیله ده.

زه دا په زغرده ویلی شم چی ورځپانه او جریده د ژوند د دوام چیغه ده. داسې ناره ده چې د ژوند یو خلکو له خولې را وزي او پرمخ ځي. هره خپرونه په حقیقت کې یوه داسې خبرتیا ده چې د هیواد په بدن کې روح ژوندی ساتي.

د یورپ نامتو دیکتاتور بیسمارک وایي:

«که څه هم زه په سیاست باندې باور او عقیده نه لرم خو دا خبره په زغرده کوم چې د ورځپانه لیکونکو لیکنو زما خوب له سترگو وړی دی».

د فرانسی یو ظالم پاچا وایي: «کله چې زما د تخت پښی ولړزیږی زه سمدستی پوه شم چې یو آزاد لیکوال قلم په گوتو کی نیولی دی»

زموږ د او سنی غمیزې په بهیر کې خو لیکل د لیکوالانو د ژوند په بیه تمامیږي. شول نو سره له دې هم هر څومره چې زموږ او ستاسې په قلمرنو کې توان دی باید وې لیکو تر څو هیواد او خلک مو له نابودی او ورکیدو څخه وژغورل شي. پریږدی چې ډیر گلونه شنه شي. ښایي یو خو پکې وغوړیږی.

په مینه او درنښت

توریالی ځاځی

د ډاکټر عبدالوکیل خان ...

هدیره کی خاورو ته وسپارل شو

انا لله و انا الیه راجعون.

د ارادی خبریال لیکی: ډاکټر عبدالوکیل ۸۰ کاله پخوا د میدان ولایت د نرخ ولسوالی په یوه دینداره کورنی کی زیږیدلی ؤ. په هیواد کی د لومړنیو او ثانوی زده کړو وروسته هندوستان، امریکا او انگلستان هیوادونو ته د لوړو زده کړو د پاره ولاړ او د ښوالی په ځانگه کی یې د دکتورا واخستله.

اروانباد ډاکتر عبدالوکیل د هیواد له پاره په بیلا بیلو دگرونوکې په هیواد کی د ننه د جهاد او دولتی ماموریتونو په ترڅ کی د ندی ترسره کړیدی. ده د مشرانو جرگی په غړیتوب برسیره دوه کاله د افغانستان د کرنی د وزیر په حیث په هیواد کی د کرنیزو چارو د سمښت له پاره نه ستړی کیدونکی هلی ځلی کړیدی.

زموږ خبریال زیاتوی: اروانباد ډاکتر عبدالوکیل خان د کرنی وزیر په توکه تل د هیواد بیلا بیلو ولایتونو، ولسوالیو، علاقه داریو او کلیو ته سفرونه کړی له بزگرانو او کروندگرو او ښوالو سره یې نیغ په نیغه مشوری او لارښوونی کړی او د هجرت له ډگرنه ئی هم دغه مرستی کولی.

افغان نشراتی مرکز او د ارادی خپرونه د هیواد د د اسی نامتو شخصیت مړینه د خپل بی وزلی هیواد له پاره یوه ستره ملی او علمی ضایعه بولی. موږ د خدای له دربار څخه د دوی سپیڅلی روح ته د ښښنی دعا او درنی کورنی او دوستانو ته یی د جمیل صبر غوښتنه کوو.

روح دی ښاد وی

اراده

آزاده تحلیلی خپرونه

د مقالو په انتخاب او اډیټ کی واکمنه ده. هره مقاله د لیکوال د نظر څرگندونه کوی. را رسیدلی مقالی بیرته نه ورکول کیږی.

د گډون کلنی بیه:

په امریکا، اروپا او استرالیا کی:	۳۰ امریکایی ډالر
د سیمی په هیوادونو کی:	۱۵ امریکایی ډالر
په افغانستان کی:	۱۰۰۰۰۰ افغانی
په پاکستان کی:	۱۰۰ کلداری

د شپږ میاشتو لپاره نیمه بیه. د پوستی لگښت د اداری په غاړه دی.

بانکی حساب:

A/C US $ 01801406

الفلاح بانک، ٦ - ب، اسلامیه روډ، پېښور.

د لاس ته راوړلو ځایونه: د پېښور ټول اخبار پلورنځی

ACKU

Deadline for Loya ...

tions Committee, hosted a meeting entitled "Restoring Peace and Legitemate Government to Afghanistan". The meeting took place on December 4 and 5, 2000 on Capital Hill, at the Hall of the Committee on International Relations.

The objective of the meeting was to develop concessus and provide information to members of congress on where, how and when a Loya Jirga (Grand Assembly) consistent with the plan by the former King of Afghanistan, Mohammad Zahir Shah, can be implemented. Participants of the meeting were Afghan professionals, intellectuals, former commanders and community leaders from Afghanistan, Pakistan, Iran, Europe, Australia and the United State of America. The participants had productive and effective dialog with members of the United States Congress, including Chairman of the Foreign Relations Committee, the Honorable Benjamin Gilman, Congressman Dana Rohrabacher, Congressman Edward Royce, Congressman Tom Campbell, Congressman John Porter, Congressman Joseph Pitts and Congressman Steve habot. These members of Congress posed a number of challenging questions to the members of the meeting. In response to those questions, participants of the meeting agreed on the following three items.

1- A committee will be formed in an expeditious manner to prepare a concrete plan for convening the Loya Jirga and to ensure the necessary steps for its implementation.

2- By the 15th day of January, 2000 the plan will be announced.

3- The exact date of the Loya Jirga will also be announced by January 15, 2001.

In consultation with all Afghan social and political entities, the participants made the commitment to support and work tirelessly toward the implementation of Loya Jirga which is an integral part of the peace plan by the former King of Afghanistan, Mohammad Zahir Shah.

Loya Jirgah and ...

and other countries.

- Existing mutual relation between neighbors is a natural and known fact.
- Aquisition of profit and rejection of loss is natural and instinct for human.
- The neighbors consider themselves entitled for survival in the governing circumstances, hence they are involving themselves.

In this regard I would like to catch your attention to the following two points:

1- Lack of UN effecient attention to all these interventions, lack of precise plan and giving the least importance to time element which deserve full attention.

2- External intervention which is not an abstract concept and is multidimensional.

- These interventions are being received as intentional aggression which costs them nothing.
- We consider these interventions as an unproclaimed war and to an extent with less cost creating the fifth Problem in our country.

However, having in view the insight and beleives of many of local and foreign political commentators as well as other Afghan intelligentsia, the implementation of planned Loya Jirgah, despite of prevailing politico-military and economical situation inside and outside Afghanistan, has great socio-political value and importance. It also relys on intentions based on good will, love of the land, Islam and being Afghan. If it is not possible it also could not be an easy task, unless changes happen, more or less, in unpleasant condition of our country, the region and even in political economical atmosphare of the world, which can be postpond for future.

Beyond Sanctions

Sima Wali

While the U.S. pays lip service to Afghan women, it is quick to slap sanctions on the Taliban for hiding Osama bin Laden, who is accused of masterminding the 1998 bombings of U S. embassises in Kenya and Tanzania. Sanctions harm Afghan women and ordinary citizens for more than they hurt the Taliban, which has ruled the country since 1996. What Afghan women realy need is genuine development assitance, not charity and certainly not sanctions.

The U.S. government has promised a moral commitment to the country, but as the crisis deepens for Afghan women, the strong actions necessary to back that commitment are missing. As a result, the situation has reached a state of absolute desperation. Today, the Taliban forbids women fom going to school, walking about freely, or working. Time has run out both for Afghan women and for empty promises.

As an Afghan woman and a development worker, my frustration intensifies whenever I read about the Taliban's gender apartheid policies. There is now more than sufficient evidence of its treatment of Afghan women. But addressing only the symptoms of its rule, such as the burqa (the full-body covering required by the Taliban), lacks vision. To overcome the severe problems that Afghan face, we must move beyond the Taliban issue.

Thus far, the type of assistance offered to Afghan women has been emergency relief, which inadvertently promotes dependence rather than empowerment. Twenty-one years after is still in the "charity" mode of providing emergency-relief assistance. Although this may work in the short term, at some point the people themselves, particularly women, must be free to rebuild their own lives and fend for themselves.

My pleas for financial and technical assistance to strengthen Afghan women led schools, health centers, social services and human rights groups, operating inside and outside of the country, have fallen on deaf ears. It is as if Afghan women, many of whom are former teachers, doctors, and professionals, are though to be incapable of solving their own problems. Meanwhile, I know numbers of exiled Afghan women (and men) activists in Pakistan. Many secretly cross into Afghanistan to assist those left behind. Moreover, these activists are pleading not for charity but skills training and empowerment programs for those in need. And they are becoming increasingly alienated from international fundraising and political campaigns that speak on their behalf but ignore their perspective. The only way out is to secure and active role for Afghan women in the peacemaking and rebuilding process.

U.S. funding agencies have written off empowerment and development programs for Afghan women by invoking their own "priorities" and "Mandates" USAID, the largest of all federal development agencies, dose not assist Afghan refugees in Pakistan simply because of the state of U.S Pakistan relations. The world Bank too punishes Afghans because the "government of Afghanistan" has defaulted on its debt payments. Sadly, no agency is committed to supporting Afghan women's activism. Even the United Nations is playing foreign policy games in by passing the long-term needs of Afghan women.

The Feminist Majority Fundation has drawn much needed to be done to alleviate the economic and political challenges Afghan women face. We must bring an end to the flow of ams and to foregin interference in Afghanistan so that Afghans themselves can resist the Taliban and rebuild their nation. We have to address women's and human rights problems in the context of the origins of this war and the politics surrounding it. The U.S. needs to take on the Taliban with the same seal (and finances) used to combat Communism.

To be Continued.

Editorial:

pressure on its Muslim get rival neighbour, is willing to find a place in the 6+2 formula.

- Likewise it is thought that Saudi Arabia and Turkey even Kazakistan and Kirghisistan are willing to follow suite.

Based on the above it should be asked weather:

- Solving the problem of Afghanistan may become easier or more difficult?
- The probable partial/ entire involvements of said concerned states change the balance of this formula for the benifit of "peace" in Afghanistan or for those who are against restoring peace in the country?

Some comment that we should not be consent to place rival elements face to face in a session which is convened for creating peace and conciliation. Though these comments are not vaild because Iran and the USA are already listed in the formula.

It would be for beyond the time to express whether the personal/national policies of the designers of such a formula reach to a conclusion or not? Secondly what calamities their policies would create for our country.

It should be brought to the attention of our "warring brothers" to take part in any of negotiations which will be convened in future by the United Nations with the spirit of love for the father land and good will. Avoid fratricides with the sense of Islamism and Afghanism and take your affairs at your hands.

ERADA

Bi-Weekly, Independent Publication
Publisher: Afghan Media Resource Center
Founder: Sayed Daud
Chief Editor: Atiqullah Pazhwak
Add: House # 2, Canal Bank Road, U.P.O Box No. 909
University Town, Peshawar Pakistan
Tel.: (91-92) 41691, **Fax:** 841785
E-mail: daud@amrc.pwr.sdnpk.undp.org
Subscription Rate:
In USA, Europe & Australia 30US$
Regional Countries 15US$
Pakistan Rs. 100
US$: A/C: No: 01801460
Bank Al-Falah Ltd. 6-B, Islamia Road, Peshawar Cantt

ACKU

Order of God

Proclaim And thy Lord Is most Bountiful. He who taught (the use of) the pen.

Al-Alaq(3-4)

ERADA

INTENTION

Bi-Weekly Publication of A.M.R.C

AFGHAN MEDIA RESOURCE CENTER A.M.R.C 1986

First Year. Thrd Issue. Saturday. Dec. 16, 2000 Price: Rs 3

Loya Jirgah and Afghanistan Crisis

By: Atiqullah Pazhwak (Part - II)

The 1997 annual report of the Organization for Peace and Solidarity indicates that in such highly political process the role of the grass roots are either completely ignored, or attention was not given to which resulted the failure of peace builders efforts in Afghanistan. Another reason for such a failure is that the effort for peace bringing did not take place 'n masses levels.

Anyhow and according to Afghan scholars and lawyers Loya Jirgha has the following charateristics:

- Loya Jirgah is a tool, not the aim, for solving problems.
- Election of representatives is a democratic act.
- As compared to parliamentary elections practiced in west and was imported as democratic phenomenon in our political dictionary, Loya Jirgah has richer historical background.
- When Loya Jirgah is convened for ratification of kingdomship or the constitution, it turns in the form of constituence assembly. When legalized, it turns in the form of legislative assembly.
- Loya Jirgahs have always been the indicator of sovereignty/governance, therefore it has the highest rank in state heirarchy.
- Loya Jirgahs are always being convened in emergency and critical situations, hence adding the descriptive word (emergency) is marginalized and additional as is the usage of the word (representative).

In principle the process of electing members for Loya Jirghas is confidential.

The participants of Loya Jirgahs are expected to express their views freely. In fact they enjoy the right to do so.

- It has been seen repeatedly that this effective and tradtional approach has been misused by political figures. In other words the fabric was not tailored to fit the body, yet the body has been turned to fit the suit.
- Where holding election is not possible, Loya Jirgah considered to be the only alternative for forming an interime-government.
- Loya Jirgah, principally is a means of reflecting people's rights to be freely expressed and should be practiced.
- Loya Jirgah highly manifest people's intention.
- Loya Jirgah is an ancient/traditional legislative institution.
- Loya Jirgah is a customary legal body.
- Implementation of decisions made is a must.
- Loya Jirgahs debate and discussions are open, procedures are based on national logics.
- Loya Jirgah enjoys comprehensive and full authority.
- Loya Jirgah has been convened both in existence or absence of national leadership.
- Loya Jirgah has to be convened inside the country.

However, it should be noted that one of Loya Jirgahs called (Peshawar Jirgah) was exceptionally convened due to obvious problems in Peshawar in August 1980 at the time of national uprising and when the sacred Jihad was reaching into climax. The main aim of such a Jirgah was to further encourage the people to resistance.

Loya Jirgahs could be classified in accordance with different views.

Loya Jirgahs convened in emergency circumstances through people's intiatives, e.g.

- Mirwais Khan Loya Jirgah in 1707.
- Ahmad Shah Baba Loya Jirgah in 1747.
- Wazir Akbar Khan Loya Jirgah during the first Anglo-Afghan war in Kabul in 1841.
- Ghazni Jirgah during second Anglo-Afghan war in Ghazni in 1878 and
- Peshawar Loya Jirgah convened to provoke people against Soviet invasion 1980.

Or Loya Jirgah convened by then rulers is known to everyone. Loya Jirgah faced with oppositions after the invasion of Soviet forces in Afghanistan. Later some Afghans followed the suit and stood together against them. Hindrances - in convening the proposed Loya Jirgah at this point of time are as follows:

1- Internal obstacles.
2- External obstacles.

Internal obstacles:

- Current conflicts inside the country..
- Lack of full agreement between Taliban and failure of Rome delegation in Kandahr.
- Falling apart of social conventional structure on leadership among Afghan tribes.
- Geographical distance between Afghan refugees settled all around the world.
- Existing general mistrust.
- People being dissatisfied with election criteria, as well as the politico-social identities of some personalities, considered to be members of preliminary sessions and functionary or executive committees for convening Loya Jirgah here or there.
- Lack of proper management in initiative centers.
- Some forms of neglect and inertia in the mentioned centers.

2- External obstacles:

The biggest problem and preventive factor which affect such Jirgahs is the vivid multi dimensional interventions of some neighbors (see page 7)

Deadline for Loya Jirga will be announced soon

Decades of war and factionalism have brought tremendous suffering to the people of Afghanistan as well as violence and instability to the region. It has resulted in the displacement of millions of people. The present situation affects not only the Afghan people, but the entire world, including the United States. The drug and weapons trade and support for international terrorist activities are a menace to people everywhere. The volatile situation in the region is exacerbated and will become explosive as a result of development in Afghanistan. Only an end to foreign-sponsored factional fightings and a restoration of a legitimate government based on the free will of the people of Afghanistan and their inalicable right to self determination can turn this dangerous situation around.

The Human Rights Alliance and the Peace Action Council, two non-governmental organizations with experience in conflict management and resolution, in conjunction with the House International Rela- (see page 7)

Editorial:

Six plus two and its patulous dimensions

Would there be a change in this formula?

We are so familiar with this formula because we read and heard alot about it yet did not notice any of its impact.

It is said that the idea of such a formula was created as a result of closeness of two Centrel Asian countries supporting Afghan peace initiatives. Mr. Brahimi during one of his visits to Afghanistan and to the region got the idea and presented it to the UN. the formula was accepted and for the first time was discussed in the General Assembly and was placed on the top of agenda related to peace building and national reconciliation in Afghanistan.

I, From the very begining, light was shed on the formula through comments and articles published in Peshawar dailies as well as other publications.

It is a good formula if applied properly. The formula should not he rejected, it should be amended. I mean there should be (6+2+3...) instead of (6+2).

There are countries like Saudi Arabia, India and even Turkey which are not neighbouring but are intrested and involved in Afghanistan affairs and are taken into consideration. I have also proposed that by adding England and France in the list, the conference could easily be changed into an International one. The other 3 members of the Security Council of the UN such as China, Russia and the USA are already in the list.

Anyhow and after the:

- designation of Mr. Windril as UN representative in Afghanistan case.
- his recent visits to India.
- written agreament between two Afghan waring groups.
- formation or at least decision of forming political or probably military unions of India, USA, Iran and China against the Islamic movement of Taliban.
- priliminary approches made, on the verge of future meetings between Afghan warring groups and
- finally Russia's plan for creaing a military block in central asia and the placement of its military forces in the region and the like...

There are romours between commentators that:

- Windrill might have been forced that India's interests in in Afghanistan affairs should not be further ignored.
-It has been guessed that India, due to current hostilities with Pakistan and to place more (see page 7)

ACKU